Betreft: Advies Besluit Voorzieningen Wmo 2009
Uitgebracht d.d. 03-10-2008 door de Adviesraad WMO Leiden

De Adviesraad WMO Leiden spreekt niet alleen zijn teleurstelling uit over de nieuwste versie van het Besluit Voorzieningen Wmo 2009, maar ook over de reactie van de gemeente Leiden op ons preadvies betreffende dit document. Ons inziens is er weinig van ons preadvies gehonoreerd. Hieronder vindt u een overzicht van onze bedenkingen betreffende het nieuwe besluit.

1. Die cliënt zou voorop moeten staan bij het maken van nieuw Wmo-beleid: niet de rekenkundige modellen.

Een van de meest in het oog springende veranderingen in het Besluit Voorzieningen 2009 is de wijziging die het u mogelijk maakt per 1 januari 2009 een eigen bijdrage te vragen voor scootmobielen. De reden voor het invoeren van deze eigen bijdrage is, zo hebben wij vernomen, van financiële aard. Er is een taakstelling en er moet bezuinigd worden. Door het innen van eigen bijdragen voor deze vervoersvoorziening hoopt de gemeente Leiden aan de taakstelling te kunnen voldoen.

Bovengenoemde ontwikkeling baart ons zorgen. Er is sprake van een *algemeen* tekort, dat deels wordt opgelost door bezuiniging op het compensatiedeel van de Wmo-uitgaven. Zoals u wellicht weet bestaat er bij de burger ongerustheid over de vraag of de invoering van de Wmo op de lange termijn niet een verslechtering van de positie van de cliënt zal betekenen doordat het voor gemeentes mogelijk is om Wmo gelden voor andere belangen dan Wmo belangen in te zetten.
Wij vrezen dat het huidige beleid, waarbij het invoeren van eigen bijdragen in de Wmo als oplossing wordt gebruikt voor algemene tekorten, de beeldvorming rondom de Wmo geen goed zal doen. Wij adviseren u om u bij het opstellen van (nieuw) Wmo-beleid te laten leiden door de vraag wat goed is voor de toekomst van de Wmo en voor cliënten. Bezuinigingen van algemene aard mogen geen reden zijn een wijziging in de Wmo met betrekking tot individuele voorzieningen door te voeren. Wij verwijzen in dit kader ook naar de Algemene wet bestuursrecht, artikel 3.2 en artikel 3.4, waarin beschreven staat dat u als gemeente de plicht hebt zorgvuldigheid in acht te nemen en de verschillende belangen goed af te wegen.

In uw reactie op bovenstaande bezwaren, die wij al in ons preadvies d.d. 21 juli 2008 aan u kenbaar hebben gemaakt, verwees u naar de "Nota Ruimte voor Nieuw Beleid". U gaf aan dat het inzetten van eigen bijdragen voor het oplossen van tekorten geen onderwerp van discussie meer kon zijn, omdat daartoe in die nota al was besloten.. Wij wijzen u erop dat wij over deze nota op 14 juni 2007 reeds gereageerd hebben in de sfeer van "niet bezuinigen op dit moment, gezien er te weinig bekend is van de effecten van een dergelijke bezuiniging".

Verder laat u ons weten dat er buiten de Wmo óók bezuinigd wordt. U vindt het een redelijke gedachte dat in geval van een taakstelling in alle uitgaven gesneden moet worden, dus óók in de Wmo-uitgaven. Met andere woorden, u heeft vastgesteld dat u (mede) wilde bezuinigen op het Wmo budget vóórdat u kennis had, noch over het hoe en wat van die

bezuinigingen, noch over de vraag welke consequenties de bezuinigingen op de cliënt zouden hebben.
De Adviesraad WMO Leiden vindt dat een verkeerde volgorde. Bij het maken van Wmo-beleid zouden de kwaliteit van het Wmo-beleid en de behoeften van de cliënt centraal moeten staan. Inhoudelijke argumenten zouden de doorslag moeten geven, niet de financiële.

Wij zijn niet principieel tegen het invoeren van eigen bijdragen, of tegen andere maatregelen, die een kostenbesparing zouden kunnen opleveren. Zo signaleren wij dat het gebruik van scootmobielen veelal ineffectief is. Dikwijls blijkt dat deze voorziening niet of maar zeer zelden wordt gebruikt, bijvoorbeeld doordat een cliënt niet met een scootmobiel de weg op durft of niet goed weet hoe het apparaat te gebruiken. Onderzoek naar de vraag hoe de gemeente Leiden het aantal ongebruikte in schuur of garage staande vervoersvoorzieningen kan terugdringen zou tot kostenbesparing kunnen leiden. Beleid waaraan gedacht kan worden: rijlessen aanbieden bij verstrekking van de voorziening; tijdelijke indicatie waardoor beter kan worden geëvalueerd of de voorziening (nog) wordt gebruikt. Dergelijk beleid gaat niet ten koste van de kwaliteit van het Wmo-beleid maar kan wel kostenbesparend werken.

2. Geen verschillen hanteren bij het heffen van eigen bijdragen

Wanneer u uw voornemen om per 1 januari 2009 eigen bijdragen te zullen heffen voor scootmobielen doorzet, dan prefereren wij een situatie waarbij voor alle voorzieningen een gelijke eigen bijdrage wordt gevraagd. Dus eigen bijdragen voor vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen én HbH. Dit vinden wij eerlijker dan voor de ene voorziening wel een eigen bijdrage te vragen en voor de andere niet. Dus zijn wij geen voorstander van een gefaseerde invoering omdat dit onduidelijkheid schept voor de cliënt.

Cliënten onder de 18 jaar hoeven geen eigen bijdrage te betalen. Graag zouden wij dit in het besluit opgenomen zien, zodat hier geen onduidelijkheden over bestaan.

3. De inkomensgrens voor eigen bijdragen hoger stellen dan 120% van het minimum-inkomen

In het vorige concept van het Besluit stond het voornemen om mensen voor een vervoers- of woonvoorziening een eigen bijdrage te laten betalen wanneer zij meer dan 150% van het minimum inkomen ontvangen. Op dit moment is het al zo dat cliënten die in aanmerking komen voor hulp bij het huishouden hiervoor een eigen bijdrage betalen wanneer zij meer dan 120% van het minimum inkomen ontvangen. De Adviesraad heeft geadviseerd om één inkomensgrens te stellen in plaats van twee verschillende grenzen voor verschillende voorzieningen. Eén inkomensgrens is eerlijker en duidelijker.

U hebt ons advies opgevolgd door ook de inkomensgrens voor scootmobielen op 120 % te stellen. Wij zijn teleurgesteld dat u hiermee op de laagst mogelijke inkomensgrens bent gaan zitten. Ons voorstel om voor alle individuele voorzieningen vanuit de Wmo eenzelfde eigen bijdrage te vragen kan volgens ons betekenen (namelijk door extra inkomsten op woonvoorzieningen) dat de grens van 120% kan worden opgetrokken voor een ieder, en dat het leeftijdsverschil met betrekking tot de vrije voet voor gebruikers >65 en ≤65 gelijk getrokken kan worden.

4. Oude AWBZ-beleid ten aanzien van PGB voor HbH loslaten

In ons preadvies d.d. 31 juli 2008 hebben wij u al het volgende geadviseerd:

"Op dit moment krijgen cliënten die voor een PGB kiezen een bedrag voor hulp bij het huishouden dat gelijk is aan 75% procent van wat vroeger onder de AWBZ aan ZIN werd uitgegeven (€ 17,40 per uur). Dit bedrag blijkt veelal te laag om de noodzakelijke hulp in te kunnen kopen.

De Adviesraad WMO Leiden adviseert u de hoogte van PGB voor hulp bij het huishouden op een andere wijze tot stand te doen komen. Het oude AWBZ-beleid moet worden losgelaten.
Ten eerste: de oude normen zijn niet meer actueel: voor ZIN gelden nu andere, hogeren bedragen. Ook voor het PGB is het noodzakelijk de bedragen te actualiseren.
Ten tweede: het idee om minder aan PGB uit te geven dan aan ZIN (de 75 % norm) is niet in overeenstemming met de Wmo-gedachte. De Wmo is immers een wet waarbij keuzevrijheid en zelfredzaamheid van de cliënt van groot belang zijn. Een PGB kan hierbij een goed middel zijn, maar alleen wanneer het PGB-bedrag hoog genoeg is om personeel naar behoren te kunnen betalen. Wij vinden dat PGB-houders 100 % zouden moeten krijgen van wat de gemeente zou hebben uitgegeven aan ZIN. Alleen zó kunt u de PGB-houder een eerlijke kans geven om goed personeel te vinden; waardoor het PGB een volwaardig alternatief is voor ZIN.
Ten derde: ook principieel vindt de Adviesraad de 75 % norm onwenselijk. De gemeente Leiden hoeft niet te verdienen aan mensen die voor PGB kiezen.
Ten vierde: de hoogte van het PGB hoort niet alleen afhankelijk te zijn van het aantal uren benodigde zorg maar ook van de zorgzwaarte. Voor het loon dat een PGB-houder moet betalen maakt het immers veel uit of de zorgverlener huishoudelijk werk doet (categorie A) of ook werkzaamheden in categorie B."

In uw reactie gaf u aan de bestaande 75 % norm afdoende te vinden, gezien een PGB-houder geen overhead- en administratiekosten heeft. In theorie zou 75 % dus genoeg moeten zijn om een vergelijkbare zorg in te kopen als in het geval van ZIN. De praktijk wijst echter uit dat dit niet het geval is; met 75 % komen PGB-houders niet uit. Er kan met een PGB minder zorg worden ingekocht dan het aantal uren waarop het PGB gebaseerd is. Een van de redenen hiervan is vraag en aanbod van personeel. Een PGB-houder heeft immers maar een paar uur werk in de aanbieding; hij of zij kan het personeel géén fulltime baan bieden, géén baanzekerheid, géén overige aantrekkelijke "secundaire arbeidsvoorwaarden"; iets wat een thuiszorginstelling wel kan. Hierdoor moet de PGB-houder een hoger salaris bieden dan een thuiszorginstelling om toch goed personeel te kunnen vinden. Ook wanneer een PGB-houder zelf geen personeel kan vinden en bij een zorginstelling aanklopt voor het leveren van hulp wordt dikwijls door de zorginstelling een hoger bedrag in rekening gebracht dan de zorginstelling van de gemeente zou hebben gekregen voor ZIN. In beide gevallen heeft de PGB-houder weliswaar geen overheadkosten, maar wél hogere personeelskosten.
Samengevat constateert de Adviesraad dus dat de huidige PGB-vergoedingen te laag zijn om de geïndiceerde zorg voor in te kopen. Wij adviseren u aan de hand van enkele cases te onderzoeken wel bedragen voor PGB wél reëel zouden zijn.

Uw argument om geen PGB onderscheid te maken naar zorgzwaarte en geen PGB te verstrekken voor zwaardere vormen van hulp bij het huishouden is erin gelegen dat de Leidse burgers die deze zwaardere vorm nodig hebben, ondersteuning behoeven bij het

voeren van de regie over het huishouden. U betwijfelt of deze mensen in staat zijn zelfstandig om te gaan met een PGB. Hierbij gaat u voorbij aan de inspanningen van belangenorganisaties, mantelzorgers en vrijwilligers. Cliënten die niet in staat zijn volledig zelfstandig hun administratie ten behoeven van hun PGB te voeren kunnen dit dikwijls wél met behulp van hun omgeving en de SVB. Het categoriaal afwijzen van de mogelijkheid van PGB voor de groep mensen die in een hogere zorgklasse vallen is niet alleen onwenselijk, het is ook onjuist op basis van artikel 3.2. van het Besluit, waarin gesteld wordt dat afwijzing van het PGB alleen op individuele grondslag mag plaatsvinden. De Adviesraad adviseert u ervoor zorg te dragen dat óók cliënten met een zwaardere zorgbehoefte de voor hen benodigde zorg door middel van een PGB kunnen inkopen wanneer zij al dan niet met behulp van derden tot het voeren van een PGB in staat zijn.

Verder zouden wij u willen adviseren om de PGB-bedragen netto te gaan uitbetalen. Zoals u weet heeft de gemeente Voorschoten hier reeds ervaring mee. U ontvangt na 21 oktober een schrijven van ons waarin we deze suggestie nader uitwerken.

5. Naast koopmogelijkheden ook leenmogelijkheden voor voorzieningen instellen

Het valt de Adviesraad op dat in het besluit uitsluitend wordt gesproken over de mogelijkheid tot het vergoeden van aankoop van voorzieningen. Bij ons leeft de vraag of het in sommige gevallen niet efficiënter zou zijn om voorzieningen in bruikleen tegen een "huurvergoeding" aan te bieden. Wij adviseren u om de mogelijkheden van voorzieningen in bruikleen te onderzoeken.

6. Onduidelijkheden in het voorstel

Graag wil de Adviesraad u attenderen op een aantal onduidelijkheden in het conceptbesluit inclusief toelichting en wijzigingsnotitie met betrekking tot klassen bij HbH:

- In de wijzigingsnotitie art. 4 en 4.1 geeft u aan dat het voor de hand ligt PGB ook in uren uit te drukken en wel voor €17,40 per uur. In nieuw artikel 4.2 lezen we dat er twee categorieën HbH komen. Geldt dit ook voor PGB? Zo ja, waarom dan één bedrag per uur?
- In de toelichting op het besluit en in art. 3.4 lid 2 wordt aangegeven dat bij categorie A in het kader van het Dynamisch Selectiemodel wordt uitgegaan van €16,- en voor categorie B €19,-. Hoe moeten we dit begrijpen?
- In het concept besluit, art. 3.3. lid 2 wordt er wederom gesproken over "klasse 6". Hoe kan dit? En in art. 4.1 wordt de omvang van het PGB voor HbH niet in uren maar in de oude normering "klassen" uitgedrukt. O.i. is dit niet correct want iemand in bijv. indicatie C (4 tot 7 uur) ontvangt 5½ uren á €17,40. Dit vinden wij tegenstrijdig met wat in de wijzigingsnotitie is verwoord.

Adviesraad WMO Leiden